

COMPARTIM CAPACITATS projecte inclusiu de dinamització cultural

**Biblioteca del Nord
Sabadell**

Biblioteques Municipals de Sabadell
937 246 401
b.sabadell.n@diba.cat
www.sabadell.cat/bims

COMPARTIM CAPACITATS: projecte inclusiu de dinamització cultural

1. Objectiu

Compartim capacitats dona nom al projecte de col·laboració entre la Biblioteca del Nord de Sabadell i els agents que treballen per les persones amb discapacitat de la zona Nord de la ciutat. Parteix de la constitució d'un fons especial d'un miler de documents sobre discapacitat i matèries afins, i que també inclou materials adaptats adreçats als usuaris amb discapacitat i a les famílies, com també d'una programació estable d'activitats de dinamització cultural i d'inclusió social.

La missió del projecte és doble:

- **Facilitar l'accés a la informació i a la cultura** a aquelles persones qui presenten una deficiència permanent o transitòria en les seves capacitats físiques, intel·lectuals, mentals o sensorials; i
- **Afavorir la inclusió activa d'aquestes persones en l'activitat cultural i social** de la comunitat, la **interacció** i el **coneixement mutu** amb la resta de la població.

Els **objectius específics**, vinculats a les accions desenvolupades relacionades amb el col·lectiu de persones amb discapacitat, són els següents:

- Donar a conèixer els recursos, serveis i activitats de la biblioteca.
- Fomentar l'hàbit lector.
- Millorar la comprensió lectora i la comunicació oral.
- Fomentar l'ús de les noves tecnologies.
- Contribuir al desenvolupament de les capacitats creatives i les habilitats socials.
- Donar a conèixer a la població les necessitats d'aquests col·lectius, però també les seves capacitats.
- Crear sinèrgies de cooperació i de treball conjunt amb els agents de l'entorn.

El component social i relacional de les biblioteques les converteixen en elements clau per assegurar la inclusió d'aquests col·lectius (IFLA/UNESCO, 1994). Actualment la Biblioteca del Nord de Sabadell està revisant el seu model de servei amb una clara orientació a la inclusió i la cohesió socials d'acord amb les necessitats detectades en el seu entorn.

2. Línies estratègiques d'actuació

La Biblioteca del Nord desenvolupa el seu projecte d'acord amb les següents línies d'actuació:

- **L1: OFERIR RECURSOS I SERVEIS ADAPTATS A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT PER FACILITAR L'ACCÉS A LA CULTURA I A LA INFORMACIÓ.**
- **L 2: OFERIR UNA PROGRAMACIÓ ESTABLE D'ACTIVITATS CULTURALS DIRIGIDES I/O EN LES QUE HI PARTICIPIN PERSONES AMB DISCAPACITAT PER FOMENTAR LA LECTURA, L'ALFABETITZACIÓ DIGITAL I EL DESENVOLUPAMENT DE LES CAPACITATS CREATIVES.**
- **L 3: DONAR A CONÈIXER LA REALITAT DE LA DISCAPACITAT A LA CIUTADANIA PER CONFIGURAR UNA SOCIETAT MÉS COHESIONADA, INCLUSIVA I IGUALITÀRIA.**

3. Fases de desenvolupament

3.1 El punt de partida (2009): de les entitats a la biblioteca per un objectiu comú

L'any 2009, quatre entitats que treballen per la inserció laboral, l'educació i el lleure de les persones amb discapacitat intel·lectual de Sabadell van proposar a la Biblioteca del Nord la constitució d'un fons especial en l'àmbit de la discapacitat adreçat principalment a professionals i a estudiants. La biblioteca va rebre molt positivament la iniciativa i, d'acord amb les entitats i el servei municipal d'Atenció a les Persones amb Discapacitat, es va celebrar una reunió on es van establir les primeres bases del projecte, i acordant una orientació generalista del fons, adreçat principalment a les famílies i a les persones amb discapacitat.

→ Objectiu comú: **CREACIÓ D'UN FONS ESPECIAL SOBRE LA DISCAPACITAT DE CAIRE DIVULGATIU I AMB MATERIALS ADAPTATS**

3.2 L'embrí del projecte (2010): el grup de treball tècnic

Al març del 2010 es presenta la iniciativa al plenari del Consell Consultiu de les Persones amb discapacitat de Sabadell i s'acorda constituir un grup de treball format per la biblioteca i les entitats representatives de les diferents discapacitats per treballar els àmbits temàtics del fons. Actualment formen el grup les entitats inicialment impulsores del projecte i la resta realitzen un assessorament puntual. Pel moment, el fons no inclou l'àmbit de la malaltia mental, però es preveu comptar amb el Servei municipal de Salut, un cop el projecte estigui consolidat.

→ Grup de treball tècnic (biblioteca i entitats zona Nord): **ORGANITZACIÓ DEL FONS ESPECIAL PER ÀMBITS TEMÀTICS**

3.3 Planificació del projecte (2011-2012): el fons i les activitats

Un cop configurats els àmbits temàtics del fons, la biblioteca va elaborar la selecció bibliogràfica que havia de configurar la proposta inicial de compra de fons. Malgrat que el fons contempla totes les discapacitats, es va decidir emfatitzar la discapacitat intel·lectual ja que és l'àmbit de treball de les entitats de la zona Nord. Davant les restriccions pressupostàries d'aquests anys, la compra del fons va quedar aturada i es va iniciar una altra línia de treball orientada a la dinamització del fons ja existent a la xarxa, a través d'activitats culturals.

→ Definició i planificació del projecte:
CONTINGUTS TEMÀTICS I SELECCIÓ DEL FONS
PROPOSTA D'ACTIVITATS CULTURALS } Èmfasi: discapacitat intel·lectual

3.4 La inauguració (2013): presentació del fons i del programa d'activitats

A principis del 2013 es dona impuls a la iniciativa, s'estableix un programa estable d'activitats i s'acorda inaugurar el fons en el marc del programa d'actes que es porten a terme a la ciutat per celebrar el Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat. A finals d'any es realitza una compra de fons que complementa la col·lecció que s'ha anat recollint d'arreu de la xarxa de biblioteques al llarg de l'any. Un dels usuaris amb discapacitat intel·lectual d'una de les entitats participants al grup de treball crea el logotip per identificar el fons.

→ Inauguració del fons especial: **disCAPACITAT**
EN MAJÚSCULES "CAPACITAT" PER REMARCAR LES CAPACITATS QUE TOTHOM TÉ
Més informació sobre el fons: ANNEX 1. Política de desenvolupament del fons especial

3.5 Consolidació (2014): el projecte inclusiu de dinamització cultural

Durant el 2014 s'ha mantingut i ampliat el nombre d'activitats amb les entitats participants del projecte i s'ha iniciat la programació d'activitats inclusives obertes a tota la ciutadania. Cal esmentar breument l'activitat central del 2014: l'elaboració d'una exposició pròpia amb fotografies que mostra les activitats realitzades al llarg de l'any, inaugurada en el marc del programa d'actes de celebració del Dia Internacional. L'exposició dona nom al projecte inclusiu.

→ Consolidació i nomenament del projecte: **COMPARTIM CAPACITATS**
PROGRAMACIÓ ESTABLE D'ACTIVITATS
EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA PRÒPIA
Més informació sobre les activitats: ANNEX 2. Memòria de les activitats 2013/2014

4. Pla de comunicació i difusió

El pla de comunicació i difusió del projecte contempla els elements següents:

4.1 Eines i materials utilitzats

- . Imatge gràfica i senyalització del fons especial dins la biblioteca.
- . Notes de premsa als mitjans de comunicació impresos i/o digitals locals.
- . Materials impresos: *Sabadelletres* (tríptic mensual de les activitats que es duen a terme a totes les biblioteques Sabadell); guies de novetats mensuals (dins les guies de novetats de fons de la biblioteca es dedica un apartat a les novetats del fons especial); fulletó explicatiu del fons especial (de cara al 2015 està previst editar un targetó professional per cadascun dels fons especials de les biblioteques de Sabadell, com també organitzar una campanya de difusió dels mateixos); materials de Serveis Socials com el programa que s'edita amb les activitats que es fan a la ciutat al voltant del Dia Internacional.
- . Eines virtuals: Biblioteca Virtual de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona; la nova [Web](#) municipal de les biblioteques de Sabadell; *Infobims* (mailing que s'envia mensualment als usuaris que tenen carnet de la biblioteca i que han acceptat rebre informació de les seves activitats); xarxes socials: [Facebook](#), [Twitter](#), [Youtube](#), [Issuu](#) i [Flickr](#).
- . Participació en la celebració anual del Dia Internacional de les persones amb discapacitat (dins el programa d'actes i a la fira d'entitats amb la bibliocarpa).

4.2 Públic destinatari de la difusió

- . Entitats locals: entitats del districte Nord de Sabadell (àmbit discapacitat, centres educatius, associacions de veïns, residències) i entitats de la resta de la ciutat de l'àmbit de la discapacitat.
- . Serveis i departaments de l'Ajuntament: Cultura i Serveis Socials.
- . Entitats i associacions d'àmbit d'actuació a tot Catalunya: DINCAT (Discapacitat Intel·lectual Catalunya) i Federació ECOM (discapacitat física) per informar de la constitució del fons; l'Associació de Lectura Fàcil per difondre els clubs de lectura fàcil organitzats amb les entitats.
- . Ciutadania en general.

5. Agents amb els quals col·labora la biblioteca

Cal distingir entre els agents principals que han participat en la definició, planificació i desenvolupament del projecte dels que han donat assessorament puntual. El projecte es coordina des de la Biblioteca del Nord, la secció de Dinamització cultural del Servei municipal de Cultura i el Servei municipal d'Atenció a les Persones amb Discapacitat de Serveis Socials.

5.1 Agents principals:

- . Entitats del districte Nord de l'àmbit de la discapacitat intel·lectual: **CIPO** (àmbit laboral, residencial i lleure), **ADELLS** (àmbit lleure) i **Xaloc** (Escola d'Educació Especial). Aquestes tres entitats juntament amb **TAINA** (àmbit laboral) són les que van proposar a la biblioteca la creació del fons. Posteriorment TAINA, per causes d'organització interna, no va continuar dins el projecte.

5.2 Altres agents:

- . Entitats de la ciutat en l'àmbit de la discapacitat: AVAN (malalties neurològiques) i l'Associació de Sords. Han ofert assessorament puntual sobre els àmbits temàtics del fons i/o han fet propostes de compra de materials.
- . Entitats i associacions d'àmbit d'actuació a tot Catalunya: DINCAT i Federació ECOM per resoldre dubtes sobre els continguts del fons; l'Associació de Lectura Fàcil per assessorar sobre com dinamitzar un club de lectura fàcil.

6. Accions realitzades fins al moment

Totes les accions que es duen a terme tenen com a marc d'actuació les línies estratègiques exposades en l'apartat dos i en són la via per al seu assoliment. Són les següents:

- Diagnosi comunitària dels col·lectius amb discapacitat

Davant la demanda inicial de les entitats de l'àmbit de la discapacitat intel·lectual de la zona Nord de crear un fons especial sobre la discapacitat, la biblioteca conjuntament amb el Servei municipal d'Atenció a les Persones amb Discapacitat elaboren un mapa d'entitats de la ciutat d'aquesta temàtica. Es constata que hi ha 21 entitats, 9 de les quals estan destinades a la discapacitat intel·lectual. Les entitats es troben disperses al llarg del territori però a la zona Nord, molt properes a la biblioteca, s'hi concentren 4 d'elles de l'àmbit de la discapacitat intel·lectual que treballen diferents àrees (laboral, residencial, lleure i educació). Segons dades de l'ICASS del 2012, Sabadell és la tercera comarca de la demarcació de Barcelona amb més població que pateix alguna discapacitat. D'acord amb la diagnosi i tenint en compte l'interès de les entitats del Nord, la biblioteca veu molt pertinent especialitzar-se en aquest àmbit, emfatitzant la discapacitat intel·lectual.

→ Cooperació amb les entitats i altres serveis de l'Ajuntament

Sense el treball conjunt amb les entitats i Serveis Socials el projecte no hauria tingut la mateixa repercussió. La programació dels serveis i activitats amb les entitats i el Servei d'Atenció a les Persones amb Discapacitat contribueix a garantir l'èxit en la lluita contra l'exclusió social d'aquests col·lectius.

→ Accessibilitat física a l'equipament

Malgrat que la biblioteca no disposa d'una estratègia específica d'accessibilitat, sí que com a servei bibliotecari de la Xarxa de Biblioteques Municipals de Barcelona compleix amb la Llei 20/1991 de Promoció de l'accessibilitat i de Supressió de Barreres Arquitectòniques. Disposa de lavabos adaptats, d'un ascensor accessible, de portes d'entrada automàtiques, etc. A més a més, des del mes setembre de 2013, la biblioteca ofereix un **servei de biblioteca mòbil**, amb la col·laboració del Comerciants de Ca n'Oriac, de periodicitat setmanal ubicat en una de les places més cèntriques del districte per aquelles persones que per temes de mobilitat reduïda, entre d'altres, no poden apropar-se a l'equipament (també n'és un mitjà de difusió dels serveis). Malgrat que aquest servei no és una acció derivada d'aquest projecte, cal fer-ne esment.

→ Recursos especials per a persones amb discapacitat: creació del fons especial

El fons especial sobre discapacitat de la biblioteca ofereix recursos dels àmbits següents: a) usuaris amb discapacitat visual: llibres en braille, novel·la en lletra gran, audiovisuals amb audiodescripcions (audiollibres) i també el servei de descàrrega en MP3 *Audiomol leemos por ti* que ofereix la Diputació de Barcelona a totes les biblioteques de la xarxa a través de la *Biblioteca Virtual*; b) usuaris amb discapacitat auditiva: audiovisuals amb subtítols; c) usuaris amb discapacitat intel·lectual: documents de lectura fàcil i documents gràfics amb icones. Actualment no es disposa de cap recurs específic per a persones amb discapacitat física, com poden ser documents que no requereixin ser oberts o amb sistemes que en facilitin l'obertura. Als catàlegs i als ordinadors del servei d'Internet i ofimàtica hi ha l'opció de lupa per ampliar la visualització del text i les imatges a la pantalla. S'ha comprat un teclat amb lletra gran i cobertor, com també un trackball adaptat a usuaris amb problemes de mobilitat, però encara no disposem d'altres equipaments especials, com ara telelupes, teclats adaptats, etc.

→ Serveis i activitats dirigits a persones amb discapacitat

La biblioteca organitza amb cadascuna de les entitats del projecte un Club de lectura per a persones amb discapacitat intel·lectual i amb una d'elles una activitat d'alfabetització digital. La biblioteca és el referent per a les entitats a l'entorn de la lectura fàcil i es treballen amb les dinamitzadores dels clubs pautes per llegir en veu alta, metodologia de les sessions, activitats complementàries, etc. Un parell de cops l'any es preveu la programació d'exposicions sobre el tema, com també sessions de foment de la lectura per a infants amb discapacitat,

→ Donar a conèixer la realitat de la discapacitat a la ciutadania

La biblioteca fa visible els col·lectius i les seves capacitats a través de les accions següents:

- . Fons especial amb documents sobre les diferents discapacitats i materials adaptats adreçats als usuaris i famílies.
- . Participació en la celebració anual del Dia Internacional de les persones amb discapacitat.
- . Fomentar la participació d'aquests col·lectius en les activitats obertes a tothom: contes inclusivament adreçats a infants amb diferents capacitats, presentació dels clubs de lectura per a discapacitats intel·lectuals dins l'acte de presentació de tots els clubs de lectura de Sabadell.
- . Programar activitats que mostren les capacitats d'aquests col·lectius: l'exposició

fotogràfica *Compartim capacitats* que mostra les activitats realitzades a la biblioteca amb les entitats, les decoracions que realitza CIPO a les sales de la biblioteca i algunes cessions d'espai de CIPO com en el cas del festival de fi de curs de la coral on hi pot entrar tothom.

7. Resultats obtinguts

L'avaluació dels resultats obtinguts al llarg dels anys 2013 i 2014 són positius i ens permeten afirmar que el projecte amb les accions proposades i assolides s'ha consolidat. Cada entitat fa la seva pròpia avaluació al llarg del curs i en el cas de CIPO es planteja de cara l'any 2015 fer participar als seus usuaris d'aquesta avaluació. La biblioteca també en fa la seva avaluació prevista en el seu pla de seguiment i avaluació d'objectius anual. És a les reunions del grup de treball del projecte on es fa l'avaluació conjunta i es determinen les accions per l'any vinent i els aspectes a millorar.

A continuació s'exposen alguns indicadors d'outputs (productes de les accions i activitats dutes a terme) i d'outcomes (impactes/beneficis que n'han obtingut els usuaris):

→ Outputs (productes)

✓ Constitució d'un fons especial format per **1.450 documents**, dels quals **680 són materials adaptats** (450 volums en braille). El fons especial constitueix un **3,47% respecte el total del fons** de la biblioteca (ha d'aproximar-se al 10%). Al 2014 **s'han prestat 494 documents del fons especial**.

✓ Del total dels 6 clubs de lectura que programa la biblioteca, **4 clubs van dirigits a persones amb discapacitat intel·lectual**.

✓ Del total dels 80 participants dels clubs de lectura de la biblioteca, **49 corresponen als clubs per a persones amb discapacitat intel·lectual**.

→ Outcomes (beneficis)

✓ **Cohesió social:** les activitats realitzades a la biblioteca són accions normalitzadores, integradores i d'adquisició d'hàbits, ja que es comparteix un mateix espai amb d'altres usuaris seguint les mateixes normes.

✓ Han adquirit l'**hàbit de lectura** i els agrada.

✓ Aquest col·lectiu fa un **major ús dels serveis bibliotecaris**, en alguns casos venen sols sense l'entitat, coneixen el funcionament dels serveis bàsics i els materials de lectura fàcil.

✓ En general han **millorat la lectura oral** (més fluïdesa, respecten els signes de puntuació, i l'entonació) i han **perdut la por**. La lectura individual a casa és una assignatura pendent en molts casos.

✓ Han **millorat les habilitats socials** mitjançant les activitats grupals.

✓ Ha **millorat també la comprensió lectora** però aquest àmbit és el més costós, cal treballar-lo molt ja que hi ha usuaris que presenten moltes dificultats.

✓ **Augmenta la seva autoestima i motivació** (poden i són capaços).

✓ La informàtica i la lectura els ajuda a **conèixer el món**.

8. Àmbits/ accions a millorar

→ La comunicació i la difusió del recursos i serveis, d'una banda cap a la resta d'entitats de l'àmbit de la discapacitat de la ciutat, com també als col·lectius i famílies ja sigui a través de les entitats i/o directament.

→ L'accessibilitat universal a la biblioteca en diferents factors:

a) ampliar el ventall de **recursos adaptats** (lupes de mà, telulupes, l'aplicació informàtica ZoomText, etc.);

b) incrementar l'**accessibilitat física** dels recursos i serveis (servei de préstec i lectura a domicili i a residències per a persones amb problemes de mobilitat, de visió, etc.);

c) oferir una **senyalització i orientació a l'interior** adaptada a les diferents capacitats (per exemple retolació en braille de la secció de música, informació visual amb colors i símbols, acústica no audible per la resta dels usuaris, tàctil, etc.);

d) adaptar els **sistemes de comunicació i transmissió de la informació**: la documentació impresa de la biblioteca, serveis d'orientació i recerca d'informació adequats, espais webs

accessibles, assistència telemàtica, així com fer arribar una relació dels recursos i serveis a totes les persones amb mobilitat reduïda o dificultats visuals o auditives que estiguessin registrades a nivell municipal.

9. Accions previstes per al 2015

- ✓ Dins el *Ciutat i Escola*, programa del Servei municipal d'Educació que oferta serveis i activitats als centres educatius, **Xaloc oferirà unes sessions de narració de contes** a càrrec dels seus alumnes per a grups escolars de P4-P5-P6 d'Educació Infantil. Les sessions es faran a la biblioteca l'últim dijous de febrer, març i maig. Els alumnes de Xaloc rebran durant els mesos previs l'assessorament d'un professional.
- ✓ Dins el *Biblioforma't*, programa de serveis a les escoles de la xarxa de Biblioteques Municipals de Sabadell (inclòs dins el *Ciutat i Escola*), **s'oferiran visites de formació a les escoles al voltant dels fons especials de les biblioteques.**
- ✓ **Organitzar i dur a terme una campanya de difusió dels fons especials de Sabadell** (edició d'un targetó professional i realització d'una gimcana per donar a conèixer els fons).
- ✓ **Contactar amb d'altres d'entitats de l'àmbit de la discapacitat de la ciutat** per crear sinèrgies de treball conjuntes.
- ✓ **Continuar amb la programació de contes inclusius però en dues franges horàries:** en horari escolar perquè hi assisteixen les escoles d'educació especial de la ciutat i fora de l'horari escolar perquè hi assisteixi qualsevol infant.
- ✓ **Difondre**, a través del butlletí electrònic i/o en paper, les **novetats adquirides del fons especial conjuntament amb les activitats** a les entitats i directament a les famílies interessades.
- ✓ **Elaborar un arbre temàtic del fons especial** amb el detall dels principals trastorns i malalties associats.
- ✓ A partir del mes de febrer i fins a finals de juny, **la biblioteca acollirà en pràctiques d'inserció sociolaboral una alumna de l'entitat ANDI-DOWN Sabadell.**
- ✓ **Incorporació de nous dispositius per a persones amb dificultats visuals** com ara la telelupa.

10. Accions per consolidar el projecte

- ✓ **Mantenir la programació actual d'activitats** potenciant aquelles que siguin inclusives i que donin a conèixer la realitat de la discapacitat.
- ✓ **Ampliar el ventall de recursos adaptats** del fons especial perquè la biblioteca en sigui el referent bibliogràfic a nivell de ciutat.
- ✓ **Participar en el Consell Consultiu de les persones amb disminució de Sabadell** i continuar programant activitats dins el conjunt d'actes del **Dia Internacional**, així com sortint al carrer a la fira d'entitats.
- ✓ **Editari difondre un butlletí informatiu** amb la col·laboració de les entitats amb articles d'interès, novetats bibliogràfiques, activitats, etc.
- ✓ Oferir un **servei de préstec i de lectura a domicili i a residències** conjuntament amb la resta de biblioteques de Sabadell mitjançant voluntariat.
- ✓ **Implicar en el projecte al Servei de Salut** per incloure en el fons especial les malalties mentals.
- ✓ **Implicar a les resta d'entitats de la ciutat d'aquest àmbit.**
- ✓ **Avançar en temes d'accessibilitat universal.**

11. Pressupost

→ Recursos invertits 2013/2014:

- ✓ **Col·lecció:** 2.350€
- ✓ **Activitats:** 1.023€
- ✓ **Difusió:** 100€

→ Recursos previstos pel 2015:

- ✓ **Col·lecció:** 1.000€
- ✓ **Dispositius adaptats:** 500€
- ✓ **Activitats:** 700€
- ✓ **Difusió:** 500€